

Na osnovu člana 38 Zakona o državnoj upravi ("Službeni list RCG", broj 38/03) a u vezi člana 42 stav 3 i 106 stav 1 Zakona o veterinarstvu ("Službeni list RCG", broj 11/04), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

Pravilnik o monitoringu rezidua u životinjama, namirnicama životinjskog porijekla i hrani za životinje

*Pravilnik je objavljen u "Službenom listu RCG", br. 46/2006
od 21.7.2006. godine.*

SADRŽAJ PRAVILNIKA

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuju se mjere sistematske kontrole farmakološki aktivnih supstanci ili njihovih metabolita kao i ostataka drugih supstanci u životinjama, namirnicama životinjskog porijekla i hrani za životinje (u daljem tekstu: monitoringa).

Farmakološki aktivne supstance ili njihovi metaboliti kao i ostaci drugih supstanci iz stava 1 ovog člana određene su u "Prilogu I" koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju slijedeća značenja:

(a) "**nedozvoljene supstance ili proizvodi**" su supstance ili proizvodi čija je upotreba na životinjama zabranjena zakonom ili u skladu sa zakonom;

(b) "**nedozvoljeno liječenje**" je upotreba nedozvoljenih supstanci ili proizvoda ili upotreba dozvoljenih supstanci ili proizvoda u druge svrhe od onih za koje su dozvoljene ili u uslovima drugačijim od propisanih;

(c) "**rezidue**" su ostaci farmakološki aktivnih supstanci ili njihovih metabolita, kao i ostaci drugih supstanci koje se prenose na namirnice životinjskog porijekla i koji mogu biti štetni za zdravlje ljudi;

(d) "**uzorkom**" se smatra uzorak uzet od strane ovlašćenog lica u propisanom postupku, i koji se dostavlja na analizu;

(e) "**grupa životinja**" je grupa životinja iste vrste, iste starosne kategorije, uzgajanih na jednom gazdinstvu ili domaćinstvu, u isto vrijeme i pod istim uslovima držanja;

(f) "**gazdinstvo ili domaćinstvo**" smatra se, svaki objekat, zgrada i mjesto na kojem se životinje čuvaju, uzgajaju, drže.

PROGRAM MONITORINGA REZIDUA

Član 3

Programom monitoringa utvrđuju se rezidue u životinjama, namirnicama i hrani za životinje. Uzgoj životinja i proizvodnja namirnica životinjskog porijekla i hrane za životinje sistematski se kontroliše odnosno prati u svrhu otkrivanja rezidua utvrđenih u "Prilogu I" ovog pravilnika i to:

- a) u životinjama, njihovim ekskretima, tjelesnim tečnostima i tkivima;
- b) u namirnicama životinjskog porijekla;
- c) hrani za životinje i vodi za napajanje životinja.

Član 4

Supstance i grupe rezidua iz "Priloga I" ovog pravilnika ispituju se prema vrstama životinja u skladu sa "Prilogom II" koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio, po programu kojim se posebno određuju mjere za otkrivanje njihove pojave (u daljem tekstu: program) a naročito:

- a) u živim životinjama, vodi za napajanje životinja i hrani za životinje na mjestima gdje se životinje drže ili uzgajaju,
- b) u životinjama, njihovim ekskretima, tjelesnim tečnostima, tkivima i namirnicama životinjskog porijekla.

Obim i učestalost uzorkovanja određuju se programom iz stava 1 ovog člana u skladu sa "Prilogom III" koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Član 5

Programom se određuju posebni uslovi u zavisnosti od mogućnosti pojave rezidua.

Program sadrži sljedeće:

- a) pregled propisa kojima je regulisana upotreba supstanci iz "Priloga I", posebno pregleda odredaba o njihovoj zabrani odnosno dozvoli za stavljanje u promet, distribuciji i prometu i pravila o načinu njihove upotrebe;
- b) strukturu organizacije organa uključenih u sprovođenju Programa;
- c) listu ovlašćenih laboratorija, sa podacima o njihovim kapacitetima za obradu i analizu uzoraka;
- d) maksimalne nivoe rezidua koje se kontrolišu, u skladu sa ovim pravilnikom i
- e) listu supstanci koje se kontrolišu, metode njihove analize, standarde za tumačenje dobijenih rezultata a, kada su u pitanju rezidue iz "Priloga I", i broj uzoraka koji se uzimaju i obrazloženje tog broja;
- f) broj uzoraka koji se uzimaju u odnosu na broj zaklanih životinja svake pojedine vrste u prethodnoj godini, u skladu sa obimom i učestalošću uzorkovanja iz "Priloga III";
- g) način uzimanja službenih uzoraka i podatke koji se navode na uzorcima;
- h) mjere koje Uprava nalaže u odnosu na životinje i namirnice životinjskog porijekla u slučajevima utvrđivanja nedozvoljenih rezidua.

Član 6

O uzetim uzorcima vodi se evidencija i izrađuje mjesečni izvještaj u skladu sa programom. Mjesečni izvještaj o uzetim uzorcima i sprovođenju Programa, ovlašćeno lice dostavlja Veterinarskoj upravi (u daljem tekstu: Uprava) do 10. u mjesecu za prethodni mjesec.

Član 7

Uprava može u slučajevima prirodnih i drugih nepogoda, sumnje na prisustvo nedozvoljenih rezidua u životinjama, namirnicama životinjskog porijekla i drugim slučajevima koji iziskuju hitno preduzimanje mjera, naložiti dodatna ispitivanja.

Godišnji izvještaj o rezultatima monitoringa Uprava, dostavlja Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

OBAVEZA PRAVNIH I FIZIČKIH LICA KOJA SU UKLJUČENA U SISTEM PROIZVODNJE ŽIVOTINJA I NAMIRNICA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Član 8

Fizička i pravna lica u objektima za klanje, obradu i preradu namirnica životinjskog porijekla mogu koristiti samo životinje:

- a) za koje je vlasnik ili držalac životinje podnio uvjerenje o zdravstvenom stanju životinja, kojim se potvrđuje da je životinja zdrava;
- b) za koje njihov vlasnik ili držalac može da garantuje da je od zadnjeg liječenja do stavljanja u promet namirnica koje potiču od liječenih životinja proteklo propisano vrijeme (karenca);
- c) da životinje sa gazdinstva ili domaćinstva i namirnice životinjskog porijekla:
  - ne sadrže rezidue u količinama koje su veće od maksimalno dozvoljenih;
  - ne sadrže nedozvoljene rezidue ni u tragovima.

Član 9

Veterinar koji obavlja liječenje životinja na gazdinstvu ili domaćinstvu dužan je da prati uslove držanja i upotrebu supstanci i proizvoda iz "Priloga I" ovog pravilnika.

- Veterinar je dužan da bilježi u evidenciji liječenja na gazdinstvu ili domaćinstvu, datum, vrijeme, naziv i način primjene lijeka, oznaku-identifikacioni broj liječene životinje i vrijeme propisane karence.

Vlasnik ili držalac životinje je dužan da primjenjuje propisane veterinarske lijekove samo uz odobrenje i pod kontrolom veterinara, i da se pridržava uputstva proizvođača lijekova i propisane karence.

Član 10

Nadležni organ će:

- a) u slučaju sumnje na nedozvoljeno liječenje životinja, zatražiti od vlasnika ili držaoca životinje ili veterinara koji obavlja zdravstvenu zaštitu u gazdinstvu ili domaćinstvu, da na uvid potrebnu dokumentaciju o vrsti terapije - liječenja, iz člana 9 stav 2;
- b) kada se utvrdi nedozvoljeno liječenje, ili kada se utvrdi korišćenje nedozvoljene supstance ili proizvoda, sprovede ili narediti:
  - 1) uzimanje uzoraka tjelesnih tečnosti i ekskreta od nekoliko odabranih životinja i namirnica, metodom slučajnog uzorka bez prethodne najave na gazdinstvu ili domaćinstvu porijekla, držanja ili sa mjesta otpreme;
  - 2) ispitivanja koja imaju za cilj pronalaženje upotrebe nedozvoljenih supstanci ili proizvoda na gazdinstvu ili domaćinstvu na kojima se životinje uzgajaju uključujući i ostala administrativno povezana

gazdinstva (sa tim gazdinstvom), na gazdinstvima ili domaćinstvima porijekla ili sa mjesta otpreme životinja;

3) kontrolu hrane za životinje i vode za napajanje životinja na gazdinstvu ili domaćinstvu sa kog životinje potiču ili su otpremljene, a za životinje akvakulture ispitivanje vode iz koje se love ili u kojoj se uzgajaju;

4) druge Postupke koji su posebni u svrhu određivanja porijekla nedozvoljenih supstanci.

c) kada se u namirnicama životinjskog porijekla, tkivima ili organima utvrde rezidue nedozvoljene ili u količinama većim od maksimalno dozvoljenih količina, obavljaju se utvrđene kontrole u sprovođenju programa monitoringa.

Član 11

Metodologiju kontrole predviđene ovim pravilnikom nadležni organ sprovodi bez prethodne najave, i to:

- na mjestima proizvodnje, uskladištenja i distribucije hrane za životinje;
- tokom uzgoja i držanja životinja, i proizvodnje i uskladištenja namirnica životinjskog porijekla.

Vlasnik ili držalac životinje ili lice koje je ovlašćeno da raspolaže životinjama ili njihov predstavnik, obavezno je da omogući pregled prije klanja životinja, a naročito da sarađuje sa nadležnim organom ili ovlašćenim osobljem.

Član 12

Ugovorom koji se zaključuje sa ovlašćenom laboratorijom u realizaciji programa, naročito se utvrđuju međusobna prava i obaveze u pogledu:

- a) realizacije monitoringa rezidua u životinjama, namirnicama životinjskog porijekla i hrani za životinje;
- b) koordiniranja rada drugih ovlašćenih laboratorija odgovornih za analitiku jedne ili grupe rezidua, usklađivanju standarda i metode analiza za određenu reziduu ili grupu rezidua;
- c) stručne pomoći Upravi pri izradi programa;
- d) povremenog organizovanja uporednih testiranja za određenu reziduu ili grupu rezidua;
- e) prosleđivanja informacija dobijenih iz drugih ovlašćenih laboratorija;
- f) dostavljanja izvještaje Upravi, najmanje jednom mjesečno.

Laboratorijska ispitivanja vrše se po metodama utvrđenim "Prilogom IV" koji je odštampan uz ovaj pravilnik i čini njegov sastavni dio.

Lista ovlašćenih odnosno specijalističkih laboratorija (u daljem tekstu: ovlašćena laboratorija), objavljuje se u "Službenom listu Republike Crne Gore" krajem tekuće za narednu godinu.

Član 13

Uzorci se uzimaju u skladu sa "Prilogom III" radi ispitivanja u ovlašćenim laboratorijama. Bliži postupak uzimanja uzoraka je opisan u uputstvu koji je sastavni dio ovog programa.

Član 14

Uz pozitivne rezultate analize, ovlašćeno lice, bez odlaganja:

- a) - prikuplja sve podatke potrebne za identifikaciju životinje i gazdinstva ili domaćinstva sa kojeg životinja potiče ili dolazi;

- b) - prikuplja sve podatke o ispitivanjima i rezultatima ispitivanja;
- c) - sprovodi ili naređuje sprovođenje ispitivanja na gazdinstvu ili domaćinstvu porijekla ili otpreme životinja, radi utvrđivanja razloga pojave rezidua;
- d) - u slučaju nedozvoljenog liječenja, ispituje porijekla supstanci ili proizvoda, na mjestu proizvodnje, rukovanja, skladištenja, prevoza, upotrebe, distribucije i prometa, zavisno od potrebe;
- e) - sprovodi dodatna ispitivanja koja smatra potrebnim;
- f) - jasno označava životinje od kojih se uzorci uzimaju i nalaže zabranu napuštanja gazdinstva ili domaćinstva u saglasnosti sa rezultatima ispitivanja.

Član 15

Kada se utvrdi nedozvoljeno liječenje, ovlašćeno lice:

- obezbijeduje da se životinje obuhvaćene ispitivanjem u skladu sa članom 10 tačka b), ovog pravilnika, odmah stave pod službeni nadzor;
- obezbijeduje da svaka životinja bude jasno označena;
- sprovodi uzorkovanje statističkog reprezentativnog uzorka, na propisan način.

Član 16

Kada rezultati analize pokažu prekoračenje maksimalno dozvoljenih količina rezidua odobrenih supstanci ili proizvoda, nadležni organ sprovodi ili naređuje sprovođenje kontrole na gazdinstvu ili domaćinstvu porijekla ili otpreme kako bi utvrdio razloge zaostajanja rezidua u količinama većim od maksimalno dozvoljenih.

U skladu sa rezultatima ispitivanja iz stava 1 ovog člana, nadležni organ preduzima ili naređuje preduzimanje svih potrebnih mjera za zaštitu javnog zdravlja, uključujući i zabranu stavljanja u promet za javnu potrošnju životinja i namirnica životinjskog porijekla sa gazdinstva ili domaćinstva ili iz objekta za klanje, obradu, preradu, prikupljanje ili skladištenje, na određeno vrijeme.

U slučaju ponovljenog prekoračenja maksimalno dozvoljenih količina rezidua i ako vlasnik ili držalac životinja u promet stavlja životinje ili proizvođač na tržište stavlja namirnice životinjskog porijekla, nadležni organ mora da sprovede ili naredi sprovođenje pojačanih ispitivanja na životinjama, namirnicama životinjskog porijekla sa ispitivanog gazdinstva ili domaćinstva ili iz objekta za klanje, obradu, preradu, prikupljanje ili skladištenje u razdoblju od najmanje šest mjeseci, s tim da se namirnice životinjskog porijekla ili trupovi životinja zaplenjuju do dobijanja rezultata analize uzoraka.

Nadležni organ proglašava higijenski neispravnim za javnu potrošnju svaki trup ili namimicu životinjskog porijekla za koji rezultati analize pokazuju prekoračenje maksimalno dozvoljenih količina ispitivanih rezidua.

Član 17

O rezultatima ispitivanja iz člana 16 ovog pravilnika ovlašćeno lice obavještava Upravu.

Član 18

Radi obezbjeđenja monitoringa Uprava posebno evidentira rezultate ispitivanja.

Član 19

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne

Gore".

Broj: 32/05-0101-5369

Podgorica, 17. jul 2006. god.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede

Ministar,

mr **Milutin Simović**, s.r.

"Prilog I"

GRUPA A- Supstance koje imaju anaboličko dejstvo i nedozvoljene supstance

A1. Stilbeni, derivati stilbena i njihove soli i estri

A2. Antitireoidne supstance

A3. Steroidi

A4. Laktoni rezorcilne kiseline uključujući zeranol

A5. Beta- agonisti

A6.

- "vučja stopa" (Aristolochia spp.) i proizvodi od iste

- hloramfenikol (Chloramphenicol)

- hloroform (Chloroform)

- hlorpromazin (Chlorpromazine)

- kolhicin (Colchicine)

- dapson (Dapsone)

- dimetridazol (Dimetridazole)

- metronidazol (Metronidazole)

- nitrofurani (Nitrofurans uključujući furazolidon (Furazolidone)

- ronidazol (ronidazole)

GRUPA B - Veterinarski lijekovi i kontaminenti okoline

B1. Antibakterijske supstance uključujući sulfonamide i hinoloni

B2. Drugi veterinarski lijekovi

a) Antihelmintici

b) Kokcidiostatici, uključujući nitroimidazole

c) Karbamati i piretroidi

d) Sedativi

e) Nesteroidni antiinflamatorni lijekovi

f) Druge farmakološki aktivne supstance

B3. Druge supstance i kontaminenti okoline

a) Organohlorna jedinjenja uključujući PCB-e

b) Organofosforna jedinjenja

- c) Hemijski elementi
- d) Mikotoksini
- e) Boje
- f) Druge supstance
- (*) Uključujući zabranjene supstance koje se mogu upotrijebiti u veterinarske svrhe

"Prilog II"

GRUPE SUPSTANCI KOJE TREBA ODREĐIVATI U VRSTAMA ŽIVOTINJA I NAMIRNICAMA ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA

Grupe supstanci	Vrsta životinja i namirnica životinjskog porijekla						
	Goveda, ovce, koze, svinje, konji	Živina	Životinje akvakulture	Mlijeko	Jaja	Meso kunića, meso divljači* i tovne divljači	Med
A1	X	X	X			X	
A2	X	X				X	
A3	X	X	X			X	
A4	X	X				X	
A5	X	X				X	
A6	X	X	X	X	X	X	
B1	X	X	X	X	X	X	X
B2a	X	X	X	X		X	
B2b	X	X			X	X	
B2c	X	X				X	X
B2d	X						
B2e	X	X		X		X	
B2f							
B3a	X	X	X	X	X	X	X
B3b	X			X			X
B3c	X	X	X	X		X>	X
B3d	X	X	X	X			
B3e			X				
B3f							

* kada je u pitanju divljač iz slobodne prirode ispituju se samo ostaci teških metala

"Prilog III"

OBIM I UČESTALOST UZORKOVANJA

Ovim prilogom je propisan minimalan broj životinja od kojih se uzimaju uzorci i minimalan broj uzoraka namirnica životinjskog porijekla koji se ispituju. U svakom uzorku se može ispitivati jedna ili više

suptanci.

Goveda, svinje, ovce, koze i konji

1. Goveda

Najmanji broj životinja koji se ispituje u jednoj godini na nalaz svih vrsta rezidua mora da bude jednak broju od najmanje 0,4% od ukupnog broja goveda zaklanih u prethodnoj godini, i to:

Grupa A: 0,25% podijeljeno na sljedeći način:

- polovina uzoraka se uzima od živih životinja na gazdinstvu ili domaćinstvu (izuzetno 25% uzoraka uzetih u svrhu ispitivanja supstanci iz grupe A5 se može uzeti od hrane za životinje, vode za napajanje životinja itd);

- polovina uzoraka se uzima na klanici;

Svaka podgrupa grupe A se ispituje svake godine u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja uzoraka koji se uzimaju u svrhu ispitivanja supstanci iz grupe A.

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe A raspoređuje se prema iskustvu odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

Grupa B: 0,15%, i to:

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B1

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2

- 10% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B3

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe B određuje se prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

2. Svinje

Najmanji broj životinja koji se svake godine ispituje na rezidue navedene u Prilogu I, mora da bude jednak broju od najmanje 0,05% od ukupnog broja zaklanih svinja u prethodnoj godini, i to:

Grupa A: 0,02%

Kada se uzorkovanje sprovodi na klanici, dodatno se na mjestu gdje se životinje drže ili uzgajaju-gazdinstvu ili domaćinstvu, ispituju uzorci vode za napajanje životinja, hrane za životinje, fecesa, i to tako da se u jednoj godini uzorkovanjem obuhvati najmanje jedno gazdinstvo ili domaćinstvo u odnosu na 100.000 zaklanih svinja u prethodnoj godini.

Svaka podgrupa grupe A se ispituje svake godine u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja uzoraka koji se uzimaju u svrhu ispitivanja supstanci iz grupe A.

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe A se raspoređuje prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

Grupa B: 0,03%, i to:

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B1

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2

- 10% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B3

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe B određuje se prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

3. Ovce i koze

Najmanji broj životinja koji se svake godine ispituje na rezidue navedene u Prilogu I mora da bude jednak broju od najmanje 0,05% od ukupnog broja ovaca i koza starijih od tri mjeseca, zaklanih u prethodnoj godini, i to:

Grupa A: 0,01%

Svaka podgrupa grupe A se ispituje svake godine i to u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja uzoraka koji se uzimaju u svrhu ispitivanja supstanci iz grupe A.

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe A se raspoređuje prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

Grupa B: 0,04%, i to:

- 30% uzoraka se testira na supstance iz grupe B1
- 30% uzoraka se testira na supstance iz grupe B2
- 10% uzoraka se testira na supstance iz grupe B3

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe B određuje se prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

4. Konji

Broj uzoraka određuje nadležni organ prema procjeni situacije na terenu (sumnja na upotrebu nedozvoljenih supstanci, drugi nastali problemi).

Živina (brojleri, nosilje, ćurke i druga živina)

Jedan uzorak živine se sastoji od jedne ili više životinja u zavisnosti od zahtjeva analitičkih metoda.

Za svaku kategoriju živine (brojleri, nosilje, ćurke i druga živina) broj uzoraka koji se uzima svake godine iznosi najmanje 1 uzorak na 200 tona godišnje proizvodnje (mrtve vage). Kada je godišnja proizvodnja određene kategorije živine veća od 5.000 tona, svaka grupa supstanci se ispituje kod najmanje 100 uzoraka.

Raspodijela uzoraka se obavlja na sljedeći način:

Grupa A: 50% od ukupnog broja uzoraka.

Od navedenog broja se uzima najmanje 1/5 uzoraka na gazdinstvu ili domaćinstvu.

Svaka podgrupa grupe A se ispituje svake godine i to u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja uzoraka koji se uzimaju u svrhu ispitivanja supstanci iz grupe A.

Preostali broj uzoraka koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe A se raspoređuje prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

Grupa B: 50% od ukupnog broja uzoraka, i to:

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B1
- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2
- 10% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B3

Preostali broj uzoraka do 100% koji se odnosi na ispitivanje pojedinih supstanci iz grupe B određuje se prema iskustvu, odnosno prema postojećim podacima o korišćenju pojedinih supstanci.

Životinje akvakulture

1. Riba sa gazdinstva (uzgajališta)

Uzorak predstavlja jedna ili više riba, u zavisnosti od veličine ribe i zahtjeva analitičkih metoda.

Broj uzoraka koji se godišnje uzima je najmanje 1 uzorak na 100 tona godišnje proizvodnje.

Supstanca koja će se ispitivati određuje se prema učestalosti primjene te supstance.

Raspodijela uzoraka se obavlja na slijedeći način:

Grupa A: jedna trećina od ukupnog broja uzetih uzoraka.

Svi uzorci se uzimaju na gazdinstvu (uzgajalištu), u svim fazama proizvodnje, uključujući i uzimanje uzoraka ribe namijenjene ishrani ljudi, neposredno prije stavljanja u promet.

Grupa B: dvije trećine od ukupnog broja uzetih uzoraka, i to:

- po mogućnosti na gazdinstvu (uzgajalištu) ili ribi spremnoj za stavljanje u promet za ishranu ljudi,
- u objektu za preradu ili na mjestu veleprodaje ili skladištenja ribe, gdje se uzimaju uzorci svježe ribe, na način da se pri uzimanju uzoraka prikupljaju svi potrebni podaci kako bi u slučaju pozitivnih rezultata analize moglo da se dokaže porijeklo ribe.

U svim slučajevima uzimanja uzoraka na gazdinstvu (uzgajalištu), isti se uzimaju sa najmanje 10% ukupno registrovane proizvodne površine.

2. Ostale životinje akvakulture

Kada postoje razlozi za sumnju da su primjenjivani veterinarski lijekovi ili hemijski proizvodi na ostalim životinjama akvakulture, ili kada se sumnja na zagađivače okoline, sprovodi se uzorkovanje na mjestima uzgoja.

Mlijeko

1. Kravlje mlijeko

Uzorkovanje:

Svaki službeni uzorak mlijeka uzima nadležni organ i to na način da se uvijek može dokazati gazdinstvo ili domaćinstvo sa koga uzorak potiče.

Uzorci se uzimaju:

- (a) na gazdinstvu ili domaćinstvu iz sabirne cisterne;
- (b) u mljekari prije nego što se sabirna cisterna isprazni.

Uzorci se uzimaju samo od sirovog mlijeka.

Količina uzoraka zavisi od zahtjeva analitičke metode.

Broj uzoraka i dinamika uzorkovanja:

Godišnji broj uzoraka iznosi 1 uzorak na 15.000 tona godišnje proizvodnje mlijeka, s tim da se godišnje uzme najmanje 300 uzoraka mlijeka, i to tako da se:

- (a) 70% uzoraka ispita na prisustvo rezidua veterinarskih lijekova. U ovom slučaju svaki uzorak mora

da bude testiran na najmanje četiri različite supstance iz najmanje tri grupe od grupa A6, B1, B2 (a) i B2 (e) Priloga I";

(b) 15% uzoraka se ispituje na prisustvo rezidua iz grupe B3 Priloga I;

(c) 15% uzoraka se ispituje u skladu sa stanjem na terenu (sumnja na upotrebu nedozvoljenih supstanci, drugi nastali problemi).

2. Mlijeko drugih vrsta (ovce, koze i kobile)

Broj uzoraka određuje se u odnosu na obim proizvodnje i na utvrđenu problematiku. Mlijeko ovih vrsta se mora obuhvatiti planom uzorkovanja kao dodatni uzorci u odnosu na uzete uzorke kravljeg mlijeka.

Jaja

1. Kokošija jaja

Uzorkovanje:

Svaki službeni uzorak uzima nadležni organ, na način da se uvijek može utvrditi porijeklo jaja (gazdinstvo ili domaćinstvo) sa kojeg jaja potiču.

Uzorci se uzimaju:

(a) na gazdinstvu ili domaćinstvu;

(b) na mjestu pakovanja i skladištenja jaja.

Jedan uzorak sadrži najmanje 12 jaja, u zavisnosti od zahtjeva analitičke metode.

Broj uzoraka i učestalost uzorkovanja:

Broj uzoraka koji se uzima svake godine iznosi najmanje jedan uzorak na 1000 tona ukupne godišnje proizvodnje konzumnih jaja, a najmanji broj uzetih uzoraka je 200.

Uzorci predstavljaju karakterističan odnos svih klasa jaja namijenjenih ishrani ljudi. Najmanje 30% uzoraka se mora uzeti sa mjesta za pakovanje i skladištenje jaja.

Raspodijela uzoraka:

(a) 70% uzoraka se ispituje na najmanje jednu supstancu iz svake od pojedinih grupa: grupe A6, B1 i B2 (b) Priloga I;

(b) 30% uzoraka se uzima i ispituje prema stanju na terenu, s tim da se neke analize obavljaju i na ostatke supstanci iz grupe B3 (a) Priloga I.

2. Jaja drugih vrsta živine

Broj uzoraka se određuje u skladu sa nivoom proizvodnje i utvrđenim problemima tokom proizvodnje.

Jaja ovih vrsta moraju biti obuhvaćena programom uzorkovanja kao dodatni uzorci u odnosu na uzete uzorke kokošjih jaja.

Meso kunića, meso tovne divljači i meso divljači iz slobodne prirode

1. Meso kunića

Uzorkovanje:

Jedan uzorak se sastoji od jedne ili više životinja istog proizvođača, u skladu sa zahtjevima analitičke metode.

Svaki službeni uzorak uzima nadležni organ, na način da se uvijek može utvrditi porijeklo uzorka.

Uzorci se uzimaju u zavisnosti od strukture proizvodnje kunića:

- (a) na nivou gazdinstva ili domaćinstva;
- (b) u registrovanoj klanici.

Radi kontrole upotrebe nedozvoljenih supstanci na mjestu držanja ili uzgoja, može sa uzeti i određeni broj uzoraka vode za napajanje i hrane za kuniće.

Broj uzoraka i učestalost uzorkovanja:

Najmanji broj ispitivanih službenih uzoraka u jednoj godini iznosi 10 uzoraka na 300 tona godišnje proizvodnje (mrtve vage). Navedeni broj uzoraka se odnosi na prvih 3000 tona proizvodnje, dok se na svakih dodatnih 300 tona uzima jedan uzorak.

Raspodjela uzoraka se obavlja na sljedeći način:

Grupa A: 30% od ukupnog broja uzoraka, i to:

- 70% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe A6
- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz drugih podgrupa grupe A

Grupa B: 70% od ukupnog broja uzoraka, i to:

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B1
- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2
- 10% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B3

Preostali broj uzoraka do 100% se raspoređuje prema stanju na terenu.

2. Tovna divljač

Uzorkovanje:

Količina uzorka zavisi od zahtjeva analitičkih metoda.

Uzorci se uzimaju na mjestu prerade divljači, na način da se može utvrditi porijeklo divljači.

Radi kontrole upotrebe nedozvoljenih supstanci na mjestu držanja ili uzgoja, može sa uzeti određeni broj uzoraka vode za napajanje životinja i hrane za divljač.

Broj uzoraka i učestalost uzorkovanja:

Svake godine se uzima najmanje 100 uzoraka.

Raspodijela uzoraka se obavlja na sljedeći način:

Grupa A: 20% od ukupnog broja uzoraka

Najveći broj uzetih uzoraka se ispituje na supstance iz grupa A5 i A6.

Grupa B: 70% od ukupnog broja uzoraka, o to:

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B1
- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2 a) i B2 b)

- 10% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B2 c) i B2 e)

- 30% uzoraka se ispituje na supstance iz grupe B3

Preostalih 10% se ispituje u skladu sa stanjem na terenu.

3. Divljač iz slobodne prirode

Uzorkovanje:

Količina uzorka treba da odgovara zahtjevima analitičkih metoda.

Uzorci se uzimaju na mjestu prerade divljači ili na lovištu, na način da se može utvrditi područje na kom je divljač ulovljena.

Broj uzoraka i učestalost uzorkovanja:

Svake godine se uzima najmanje 100 uzoraka.

Ovi uzorci se analiziraju na rezidue hemijskih elemenata.

Med

Uzorkovanje:

Količina uzorka zavisi od zahtjeva analitičkih metoda.

Uzorci se uzimaju u bilo kojem dijelu lanca proizvodnje meda, na način da se može utvrditi porijeklo meda.

Broj uzoraka i učestalost uzorkovanja:

Broj uzoraka koji se uzima svake godine iznosi najmanje 10 uzoraka na 300 tona godišnje proizvodnje za prvih 3000 tona proizvodnje, i jedan uzorak na svakih dodatnih 300 tona.

Raspodjela uzoraka se obavlja na sljedeći način:

Grupa B1 i grupa B2 c): 50% od ukupnog broja uzoraka,

Grupa B3 a), b) i c): 40% od ukupnog broja uzoraka

Preostalih 10% se raspoređuje na osnovu iskustva, pri čemu se posebno obraća pažnja na mikotoksine.

TABELA 1

Odgovarajuće potvrđne metode za organske rezidue ili kontaminante

Mjerne Tehnike	Supstance iz "Priloga I"	
LC ili GC sa spektrometrijom masa	Grupe A i B	Jedino poslije on-line ili off-line hromatografskog razdvajanja Jedino ako se koriste tehnike skeniranja cjelokupnih spektara masa ili identifikacione tačke 3 (grupa B) ili 4 (grupa A)
LC ili GC sa IR spektrometrijom	Grupe A i B	Specifični zahtjevi za apsorpciju u IR spektrometriji
LC skeniranje DAD	Grupa B	Specifični zahtjevi za apsorpciju u UV spektrometriji
LC fluorescencija	Grupa B	Jedino za molekule sa prirodnom fluorescencijom I molekulima koji fluoresciraju nakon transformacije ili odvajanja
2-D TLC - skeniranje UV/VIS	Grupa B	Dvodimenzionalni HPTLC I ko-hromatografija su obavezni
GC Detekcija elektronima	Grupa B	Jedino ako se koriste dva različita polariteta
LC imunogram	Grupa B	Jedino u slučaju najmanje 2 različita hromatografska sistema ili ako je korišćen drugi nezavisni metod
LC-UV/VIS (jedna talasna dužina)	Grupa B	Jedino u slučaju najmanje 2 različita hromatografska sistema ili ako je korišten drugi nezavisni metod

TABELA 2

Odgovarajuće potvrдне metode za hemijske elemente

Tehnike	Mjerni parametri
Diferencijalna pulsna anodna voltometrija	Električni signal
Atomska apsorpciona spektrometrija	
Plamen	Apsorpciona talasna dužina
Stvaranje hidrida	Apsorpciona talasna dužina
Hladno isparavanje	Apsorpciona talasna dužina
Elektrotermalna atomizacija	Apsorpciona talasna dužina
Spektrometrija atomske emisije	Emisija talasne dužine
Induktivno sjedinjena plazma	
Spektrometrija mase	
Induktivno sjedinjena plazma	